

15. Terno S. Historically Miscellaneous: How Can I Develop? // History in Ukrainian schools. - 2007. No. 5. - С.8-12.
16. Tkachenko V. Rosiya: Identity of the aggressor: monograph / Vasil Tkachenko. - K.: Academicia Exhibition Center, 2016. - 256 p.
17. Turchenko G., Turchenko F. Project "Novorosiya": 1764–2014. Yuvile on the blood / Hayk. ed. F. G. Turchenko. - Zaporizhzhia: ZNU, 2014. -- 116 p

УДК 378.147

Тодосійчук Вікторія,

Інформаційно-методичний центр управління освіти і науки

Сумської міської ради,

Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7 імені Максима Савченка,

м.Суми, Україна

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕДАГОГА В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ ШЛЯХОМ УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

У статті проаналізовано процес становлення та розвитку професійної компетентності педагогів, визначено особливості методичної роботи в умовах реформування освітньої галузі з педагогами різних вікових категорій та різного рівня підготовки. Значна увага приділена розгляду питання вивчення, впровадження та поширення передового педагогічного досвіду як однієї з важливих форм роботи з освітянами в процесі формування їх професійних якостей.

Ключові слова: професійна компетентність, передовий педагогічний досвід, педагогічна майстерність, самоосвіта.

Тодосійчук В.Н. Развитие профессиональных компетентностей педагога в условиях реформирования образования путем обобщения и распространения передового педагогического опыта.

В статье проанализирован процесс становления и развития профессиональной компетентности педагогов, определены особенности методической работы в условиях реформирования образования. Значительное внимание уделено вопросу изучения и распространения передового педагогического опыта как одной из важных форм работы с учителями в процессе формирования их профессиональных качеств.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, передовой педагогический опыт, педагогическое мастерство, самообразование.

Todosiychuk V.N. The development of professional competencies of a teacher in the context of educational reform through the synthesis and dissemination of advanced pedagogical experience.

The article analyzes the process of formation and development of professional competence of teachers, defines the features of methodological work in the context of educational reform. Considerable attention is paid to the issue of studying and disseminating advanced pedagogical experience as one of the important forms of working with teachers in the process of forming their professional qualities.

Key words: professional competence, advanced pedagogical experience, pedagogical skill, self-education.

Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», Закон України «Про освіту» визначають головною стратегічною метою реформування – створення школи, у якій буде приємно навчатися, яка даватиме учням не тільки знання, а й вміння застосовувати їх у житті.

Реальна дієвість Нової української школи залежить від кожного конкретного педагога: його знань, умінь, компетенцій, розуміння стратегічних цілей діяльності та наявності дієвого інструментарію для практичної реалізації окреслених завдань.

Процес оновлення неможливий без вдосконалення професійної компетентності учителя – усвідомлення себе як інноваційної особистості через самоаналіз власного «Я», відходу від стереотипів, відкритості до нового досвіду і готовності до змін. Отже, професійна компетентність учителя – важлива складова якісної освіти, динамічна комбінація знань, способів базового мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та подальшу навчальну діяльність.

Професійна компетентність включає як змістовий (знання), так і процесуальний (уміння) компоненти і має головні суттєві ознаки, а саме: мобільність знань, гнучкість методів професійної діяльності і критичність мислення. Ця теза підтверджується аналізом відповідей представників адміністрації закладів загальної середньої освіти м. Суми, учасників дискусійного клубу. 80% представників даної категорії освітян зазначили, що сучасний педагог повинен мати ґрунтовні предметні та загальнокультурні знання, знання з педагогіки та психології, уміти користуватися різними джерелами інформації та критично їх осмислювати, бути відкритим до інновацій, бачити в учнях та батьках партнерів. При цьому необхідно зауважити, що з точки зору мети педагогічної діяльності відсутня градація за атестаційними категоріями. Вимоги до професійної діяльності для всіх категорій педагогів є однаковими.

Створення «ідеального образу» педагога, на думку заступників директорів з навчально-методичної роботи, вимагає диференційованого підходу в роботі з педагогами, які мають різний стаж роботи та різні кваліфікаційні категорії.

Педагоги, які мають стаж роботи до 5 років, не володіють достатніми базовими знаннями з предмета, мають загальні уявлення про можливості застосування педагогічних технологій, не використовують технології в системі. Проте саме ця категорія є найбільш відкритою до інноватики, до експериментальної діяльності. Тому прийнятною формою методичної роботи з даною групою педагогів є поєднання теоретичних (конференції, лекції, зустрічі з науковцями) та практичних (ed camp(и), майстер-класи, воркшопи) заходів. Удале поєднання запропонованих форм діяльності сприятиме підвищенню рівня професійної підготовки та майстерності молодих педагогів.

Педагоги, які мають стаж педагогічної діяльності понад 20 років, навпаки мають послаблений потяг до інноваційної діяльності, не вирізняються прагненням до застосування нових практик, часто використовують елементи авторитарної педагогіки. Базою для майбутніх змін у діяльності такої категорії педагогів виступають різноманітні он-лайн заходи, які дозволяють осучаснити освітню діяльність, зберігаючи при цьому «ситуацію комфорту та успіху».

Отже, професійно-педагогічна компетентність учителя є складною багаторівневою стійкою структурою його психічних рис, що формується внаслідок інтеграції досвіду, теоретичних знань, практичних умінь, значущих для педагога особистісних якостей і має окреслені суттєві ознаки (мобільність, гнучкість і критичність мислення). Ці зрушення встановлюють нові вимоги до трудової діяльності: якість професійної підготовки й професійної компетенції, високий рівень соціально-професійної мобільності, конкурентоздатність на ринку праці та в різних сферах виробничої діяльності.

Удосконалення рівня професійної компетентності – один із основних напрямів реформування сучасної освіти. Закон України «Про освіту» визначає, що «підготовка педагогічних і науково-педагогічних працівників, їх професійне самовдосконалення – важлива умова модернізації освіти», а Національна доктрина розвитку освіти, що «педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов'язані постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру».

Основним напрямом удосконалення рівня професійної компетентності педагога, на сьогодні, є його професійне самовдосконалення шляхом цілеспрямованої самоосвітньої діяльності. Самоосвіта – це усвідомлений рух педагога від: «Я» реальне – через «Я» ідеальне – до «Я» сформоване.

Важливою формою самоосвітньої діяльності педагогів в умовах інноваційного розвитку освіти є знайомство з передовим педагогічним досвідом.

Передовий педагогічний досвід – це діяльність педагога, яка забезпечує стійку ефективність освітнього процесу шляхом використання оригінальних, нових або вже відомих форм, методів, прийомів, засобів навчання та виховання. При визначенні досвіду як передового, важливу роль відіграють наступні критерії: актуальність, оригінальність, висока ефективність, стабільність результатів, оптимальність, можливість творчого застосування.

Наведені критерії використовуються на стадії первинного ознайомлення з досвідом, а також у процесі його аналізу та узагальнення. Висновок про наявність у тій чи іншій педагогічній діяльності передового досвіду робиться на основі обліку всіх показників, які представляють його загальні критерії. Відсутність хоча б одного з них не дає підстав вважати досвід передовим.

На основі педагогічного досвіду формується педагогічна майстерність учителя. Водночас він є джерелом розвитку педагогічної науки. Здобуті під час навчання в закладах вищої освіти знання тільки у шкільній практиці стають гнучкими й глибокими, оптимізують педагогічні дії вчителя. У процесі педагогічної діяльності досвід осмислюється, оновлюється, спираючись на психолого-педагогічну науку. Активізація розвитку педагогічної майстерності здійснюється за рахунок вивчення чужого досвіду та порівняння його з власним.

Інноваційна спрямованість діяльності педагогів передбачає ще одну необхідну складову – впровадження передового педагогічного досвіду. Сучасні педагогічні ідеї, результати наукових досліджень з педагогіки і психології для учителів, керівників закладів освіти часто залишаються невідомими через відсутність своєчасної інформації. Поняття «упровадження» означає спеціально організовану систему реалізації сучасних педагогічних надбань в освітню практику, обґрунтування доцільності їх запровадження.

Анкетування, проведене в 2018 році серед заступників директорів з навчально-виховної роботи закладів загальної середньої освіти міста засвідчило, що найбільш актуальними формами поширення ППД є: майстер-класи, педагогічні читання, методичні фестивалі, ярмарки педагогічних ідей, методичні форуми, ділові ігри.

Ефективним є використання елементів упровадження передового педагогічного досвіду під час проведення Школи педагогічних ініціатив. 8 сучасних методичних майданчиків, створених за технологічним принципом, дозволяють педагогам практично опрацювати елементи запропонованих педагогічних технологій, творчо застосовувати їх у власній діяльності, добиватися позитивної динаміки в освітньому процесі, покращуючи його якість. Це дозволяє не лише розширити коло знань та вмінь педагогів, що є необхідними

складовими професійної компетентності. Це – крок до вдосконалення майстерності, переосмислення діяльності, планування індивідуальної освітньої траєкторії професійного розвитку педагога.

Цілеспрямована діяльність щодо формування професійної компетентності педагогів приводить до суттєвого покращення функціонування в межах міста всієї освітньої галузі. Спостерігається покращення результатів у процесі участі педагогів у конкурсах фахової майстерності («Учитель року», «Територія творчості»), запрошення сумських педагогів для презентації діяльності та здобутків на всеукраїнському та міжнародному рівнях (міжнародні конференції «Інноватика в сучасній освіті», «Сучасні заклади освіти», он-лайн платформи).

У той же час аналіз анкетування, спостереження, аналіз документації в закладах освіти дозволяє зробити висновок про суттєві недоліки в питаннях вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду та використання його в процесі розвитку професійної компетентності освітян. Суттєві недоліки спостерігаються в процесі формулювання теми досвіду, визначення актуальності та новизни, опису моделі розв'язання педагогічної проблеми, таким чином, щоб чітко визначався алгоритм діяльності, створювалися умови для його творчого застосування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Куріпка Т., Бондаренко А. Ключові компоненти професійної компетентності вчителя. URL: <http://journal.osnova.com.ua/article/43888>
4. Матвеева Н. Передовий педагогічний досвід та його роль у професійному розвитку педагога. *Обрії*. 2012. № 2(35). С. 24-26.
5. Передовий педагогічний досвід і впровадження досягнень педагогічної науки. *Електронна бібліотека Князева*. URL: <http://www.ebk.net.ua/Book/synopsis/pedagogika/part5/014.htm>
6. Сергієнко Н.Ф. Професійна компетентність сучасного вчителя. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/5/11sercmt.pdf>

REFERENCES

1. The Law of Ukraine "On the Enlightenment". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. The concept of "Nova Ukrainian school." URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Kuripka T., Bondarenko A. Klyuchi components of the professional competence of the reader. URL: <http://journal.osnova.com.ua/article/43888>
4. Matveeva N. An advanced pedagogical education and that role in the professional development of a teacher. *About*. 2012. No. 2 (35). S. 24-26.
5. Advanced pedagogical education and educational attainment of pedagogical science. The electronic library of Knyazev. URL: <http://www.ebk.net.ua/Book/synopsis/pedagogika/part5/014.htm>
6. Serginko N.F. The professional competency of an ordinary teacher. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/5/11sercmt.pdf>

УДК 93

Умнова Лілія,
головний зберігач фондів
Лебединського районного
краєзнавчого музею,
м. Лебедин, Україна

ГОНЧАРСТВО С. МЕЖИРІЧ: ЯК ТВОРЯТЬ КРАСУ

Стаття присвячена дослідженню народного промислу с. Межиріч – гончарству та має за мету формування естетичного сприйняття витворів українських майстрів, бажання берегти та примножувати традиції свого народу.

Ключові слова: гончарство, глина, вироби, майстри

Умнова Л.Н. Гончарство с. Межиріч: как создают красоту

Статья посвящена исследованию народного промысла с. Межирича – гончарству и имеет за цель формирование эстетического восприятия произведений украинских мастеров, желание беречь и умножать традиции своего народа.

Ключевые слова: гончарство, глина, изделия, мастера.

Umnova L. M. Gopcharstvo Mezhyrich: how they make beauty

The article is devoted to the study of folk crafts with. Mezhyrich – pottery.

Key words: pottery, clay, crafts. Craftsmen.

Гончарство – одне з найсамобутніших явищ земної цивілізації. Глиняні вироби, як і саме гончарне виробництво, ніколи не були застиглим явищем культури: вони чутливо реагували на всі суттєві зміни в